

เสน่ห์ในความเก่า ตลาดโบราณ

“หัวตะเข้-คลองแพ่ง”

มุมสวยในตลาดหัวตะเข้

ก๊วยเตี่ยวเตี่ยว ที่ยังคงราคา 15 บาท

ห้องแกลอรีบ้านกลายเป็นแกลลอรีแสดงผลงานศิลปะ

บ้านเรือกอลและชมบรรยากาศสองฝั่งคลอง

ที่นั่งเล่นรับน้ำที่ตลาดหัวตะเข้

ลูกกรุง&รอกกรุง

โดย : หนุ่ยลูกกรุง

ความเก่าแก่ไม่ว่าจะหมายถึงความทรุดโทรมผุพังเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีเรื่องราวมากมาย ที่หากมองข้ามความผุพังทรุดโทรมเข้าไปให้ลึกก็จะเห็นเสน่ห์ในความเก่านั้น

ฉันจึงรู้สึกดีใจ เมื่อได้ติดสอยห้อยตาม “กลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวภาคประชาสังคม” มาเที่ยวยัง “ตลาดเก่าริมคลองประเวศบุรีรัมย์” เพื่อมาร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เสริมสร้างประสบการณ์ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชุมชน โดยตลาดเก่าที่ว่าก็คือ “ตลาดหัวตะเข้” และ “ตลาดหลวงแพ่ง” นั่นเอง

“ตลาดหัวตะเข้” ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตลาดกระบังของกรุงเทพฯ ที่นี่เป็นตลาดโบราณเริ่มมีอายุร้อยกว่าปี มีบรรยากาศของเรือนแถวไม้เรียงรายริมสองฟากฝั่งคลองประเวศบุรีรัมย์ เหตุที่ชื่อว่า “หัวตะเข้” ก็เพราะแต่ก่อนนี้จะมีระเซ่ชุกชุม ตลาดแห่งนี้ก็เหมือนตลาดโบราณหลายๆ แห่ง ที่เคยมีร้านรวงคึกคักมีชีวิตชีวา มีร้านค้ากว่าร้อยห้อง และเป็นสถานที่จอดเรือซื้อขายขนถ่ายสินค้า

เนื่องจากแต่ก่อนยังใช้ลำคลองเป็นเส้นทางสัญจรหลัก การค้าขายและวิถีชีวิตต่างๆ จึงเกิดขึ้นริมลำคลอง แต่เมื่อมีการตัดถนนเดินทางด้วยรถยนต์แล้ว ตลาดริมน้ำจึงค่อยๆ ซบเซาเงียบเหงาเหมือนตลาดริมน้ำหลายๆ แห่ง

สำหรับตลาดหัวตะเข้ ก็เป็นอีกหนึ่งตลาดที่มีความพยายามในการฟื้นฟูให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง โดยได้รับความร่วมมือจากชาว “ชุมชนหลวงพรต-ท่านเลี่ยม” ที่พยายามหาจุดเด่นของสถานที่มาเป็นจุดขายได้อย่างน่าสนใจ โดยใกล้ๆ กับตลาดหัวตะเข้เป็นที่ตั้งของสถานศึกษาหลายแห่ง เช่น วิทยาลัยช่างศิลป์ลาดกระบัง ที่เปิดสอนมาตั้งแต่ปี 2521 รวมทั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เรียกได้ว่าเป็นสถานศึกษาที่อยู่คู่กับชุมชนมาแต่ไหนแต่ไร ดังนั้นภาพที่คุ้นตาของคนในชุมชนคือภาพของนักเรียนนักศึกษาที่มาทำกิจกรรมในชุมชน ทั้งมาล้างจานที่ตลาดริมคลอง และหลายครั้งที่มีการจัดนิทรรศการของชุมชนเองก็ให้ความร่วมมือเป็นแบบวาดภาพบ้าง หรือคนแก่คนเฒ่ามาถ่ายทอดเรื่องราวเก่าๆ ให้ฟังบ้าง ทางชุมชนร่วมกับวิทยาลัยช่างศิลป์จึงใช้ความผูกพันนี้จัดทำเป็น “ตลาดนัดศิลปะ” ขึ้น โดยจะจัดขึ้นทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่เดือน

ฉันได้มีโอกาสไปชมตลาดนัดศิลปะที่ตลาดหัวตะเข้มาแล้วพบว่าน่าสนใจไม่น้อย โดยบรรดานักเรียนนักศึกษาจะนำเอาผลงานศิลปะ

ของตนมาจัดแสดง หรือวางขายของที่ระลึกทำมือแบบเก๋ๆ และมีชิ้นเดียวในโลก การจัดวางผลงานก็นั้นความสวยงาม โดยขอความร่วมมือจากชุมชนในตลาด บ้านไหนว่างก็ขอใช้พื้นที่ ฝาบ้านไหนว่างก็ขอแขวนภาพวาด ที่ตรงไหนว่างนักศึกษาที่ขอเอาสินค้าแชนด์เมดไปวางขาย ไม่เพียงนักศึกษานักศึกษาเท่านั้น แต่ยังมีศิลปินมืออาชีพมาแต่งตัวสร้างผลงานอยู่ที่นี่อีกมาก สร้างความมีชีวิตชีวาให้กับชุมชน และยังเป็นการปลูกฝังความรักศิลปะให้เกิดแก่เด็กๆ ในชุมชนอีกด้วย ขอแจ้งไว้ตรงนี้ว่าตลาดนัดศิลปะจะจัดขึ้นครั้งถัดไปในวันที่ 3-4 พฤศจิกายนนี้ ใครสนใจต้องจองลงปฏิทินไว้เลย

ไม่เพียงแค่งานศิลปะเท่านั้น ที่นี่ฉันยังได้ชิมอาหารอร่อยๆ ที่ชาวชุมชนตั้งใจทำให้นักท่องเที่ยวได้ชิม ไม่ว่าจะเป็นก๊วยเตี่ยว ผัดไทย หอยทอด ยำแหม่ม สาธุ ชนงปากหม้อ ขนมขบเคี้ยวต่างๆ ฉันลองชิมดูจนอิ่มก่อนจะเดินชมบรรยากาศในตลาดหัวตะเข้ ที่ยังมีร้านอาหารเล็กๆ เปิดให้บริการ ทั้งร้านขายเครื่องเขียนเก่าแก่อย่างร้านไทยสามัคคี ที่ยังเป็นร้านประจำของนักเรียนนักศึกษาในละแวกนี้ นอกจากขายเครื่องเขียนและอุปกรณ์ศิลปะแล้วมีหนังสืออ่านนอกเวลาเก่าๆ นำชื่อเข้าไปสะสมกันอีกด้วย นอกจากนั้นก็ยังมีร้านขายของชำ ร้านขายของที่ระลึกต่างๆ ให้ได้ซื้อหา

กันเพลินๆ ในบรรยากาศของห้องแถวไม้ริมน้ำมาเที่ยวที่ตลาดหัวตะเข้แล้ว ยังสามารถมากราบไหว้องค์เชียน หรือ พระโพธิสัตว์เป๊าะไคว้ ที่โรงเจเฮงเฮงตัว ทางฝั่งตลาดใหม่ได้ สำหรับประวัติขององค์เชียนเมื่ออยู่ว่า เมื่อร้อยกว่าปีก่อนท่านได้เดินทางมาจากเมืองจีนมาพักอาศัยในแถบลาดกระบังนี้ ท่านเป็นผู้ยึดมั่นในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าด้วยการถือศีลกินเจ สวดมนต์ภาวนาอยู่ในโรงเจแห่งนี้จนได้มานมบัตินิสัยขงท่านยังคงมีผู้มาเคารพกราบไหว้กันที่โรงเจแห่งนี้

จากตลาดหัวตะเข้ หากนั่งเรือสองคลองประเวศฯ มาทางทิศตะวันออก ราวๆ 8 กม. ก็จะมีมาถึง “ตลาดหลวงแพ่ง” ตลาดเก่าแห่งที่สองที่ฉันได้มาเยือน

แม้จะอยู่ริมคลองประเวศฯ แต่ตลาดหลวงแพ่งกลับได้ชื่อตาม “คลองหลวงแพ่ง” คลองขุดที่ตัดขวางมาบรรจบเป็นสามแยกที่คลองประเวศฯ เนื่องจากตลาดตั้งอยู่บริเวณสามแยกปากคลองหลวงแพ่ง จึงได้ชื่อว่า “ตลาดหลวงแพ่ง” ไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่สันนิษฐานว่าหลวงแพ่งคือผู้ที่ดำเนินการขุดคลองนั่นเอง นอกจากนั้นคลองหลวงแพ่งยังเป็นเส้นแบ่งระหว่างกรุงเทพฯ กับฉะเชิงเทราอีกด้วย

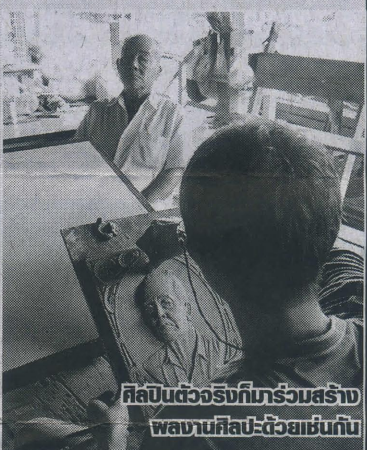
ที่นี่ฉันได้เจอ “เจ๊ไฝ” เพ็ญจันทร์ วัฒนกิจทายาทเจ้าของตลาดโรงกระดาน 33 ห้อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตลาดหลวงแพ่ง เจ๊ไฝเล่าว่า ตลาดหลวงแพ่งเรียกรวมตลาดห้องแถวทั้งสองฝั่งคลองประเวศฯ ฝั่งตลาดทางทิศใต้มีร้านค้ามากกว่า 100 ห้อง ค่าขายของกินของใช้ เคยเฟื่องฟูถึงขนาดมีร้านทองนับสิบร้าน มีเรือมาจอดต่อๆ กันกว่าครึ่งคลอง คึกคักทั้งกลางวันกลางคืน ส่วนตลาดฝั่งทิศเหนือ มีห้องแถว 33 ห้อง เรียกรวมตลาดโรงกระดาน 33 ห้อง อาจหรือคุณปู่ของเจ๊ไฝเป็นคนสร้างขึ้น โดยเปิดเป็นร้านขายอุปกรณ์ก่อสร้างทั้งเสา ไม้รวก ไม้ไผ่ ตะปู ฯลฯ ชื่อว่าโรงกระดานชื่อเต็กจิว ปัจจุบันนี้ก็ยังมีอยู่ในสภาพร้าง แต่ยังหลงเหลือป้ายชื่อและโครงสร้างไว้ให้ระลึกถึง เจ๊ไฝเล่าต่อว่า อายุอานามของตลาด

หลวงแพ่งก็ราว 60-70 ปี ผ่านยุครุ่งเรืองมาจนถึงยุคซบเซาหลังจากที่โรงไม้แปรรูปปิดกิจการไป อีกทั้งมีการคมนาคมทางบกที่สะดวกสบายกว่าเข้ามาแทน คนจึงใช้เรือสัญจรน้อยลง เป็นเหตุให้ตลาดต้องเงียบเหงา แต่ชาวชุมชนคลองหลวงแพ่งที่อยู่อย่างเงียบเหงามานานต่างอยากเห็นความมีชีวิตชีวา จึงช่วยกันฟื้นฟูตลาดกลับคืนมาดังเดิม แม้ไม่ถึงกับคึกคักอย่างแต่ก่อน แต่ก็ขอให้มีความคึกคักขึ้นมาบ้างก็พอใจ

สำหรับฉันแล้วตลาดหลวงแพ่งนับว่าเป็นตลาดที่น่ารักไม่น้อย บรรยากาศเป็นเรือนไม้ห้องแถวริมน้ำแบบเดียวกับตลาดหัวตะเข้ ความคึกคักอาจจะยังไม่ได้เพราะเพิ่งเริ่มฟื้นฟูกันได้ไม่นาน แต่ก็มีความน่ารักซ่อนอยู่ในความเก่า ฉันเดินเล่นอยู่ที่ฝั่งตลาดโรงกระดาน ได้ชิมของอร่อยราคาหน้าประทับใจอย่าง “ก๊วยเตี่ยวเตี่ยว” ก๊วยเตี่ยวหมูรสเด็ดที่ขายราคา 15 บาท มาแต่ไหนแต่ไร ได้ชิมเต้าหู้ทอด เผือกทอด บ๊ะจ่าง สตรีชชาติดี ได้ชมบ้านเจ๊ไฝที่เปิดเรือนไม้ริมน้ำเป็นโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวได้มาพักกันด้วย และเมื่อเดินข้ามสะพานมายังฝั่งตรงข้ามก็เห็นร้านขายยาเก่าแก่ที่ขายทั้งยาจีน ยาไทย แผนโบราณและแผนปัจจุบัน แถมยังมีเครื่องบดยาแบบโบราณที่ยังใช้อยู่จนปัจจุบันอยู่ด้านหลังร้านอีกด้วย

นอกจากจะได้เดินเล่นถ่ายรูปสวยๆ แล้ว หากใครอยากชมทิวทัศน์สองฝั่งคลอง ที่นี่ก็มีบริการนั่งเรือเที่ยว แถมยังเป็นเรือแบบพิเศษคือ “เรือกอลและ” ที่นำมาดัดแปลงให้มีหลังคา และเปลี่ยนลวดลายของภาคใต้ เป็นแบบภาคกลาง ด้วยสีทองที่ใช้ในงานเบญจรงค์ ล่องกันแบบชิลๆ ชมวิวบ้านเรือนริมคลองในราคาเบาๆ เพียงคนละ 50 บาท

ทั้งสองแห่งเป็นตลาดเก่าที่ค่อยๆ ฟื้นฟูตัวเองขึ้นมาด้วยแรงกำลังของคนในชุมชน แต่จะกลับคืนมีชีวิตได้มากแค่ไหนนักท่องเที่ยวยังไงเรา มีส่วนช่วยอย่างมาก ดังนั้นใครที่ชื่นชอบบรรยากาศเก่าๆ ของตลาดโบราณริมน้ำต้องลองไปสัมผัสกันดูสักครั้ง เพื่อเป็นกำลังใจให้แก่มุมชุมชนต่อไป

ศิลปินตัวจริงก็มาร่วมสร้างผลงานศิลปะด้วยเช่นกัน

“ตลาดหัวตะเข้” ตั้งอยู่บนถนนลาดกระบัง ซอยลาดกระบัง 17 ด้านหลังตลาดสตูดิโอผล แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ เปิดทุกวันเสาร์-อาทิตย์ 10.00-16.00 น. และทุกวันเสาร์อาทิตย์เดือนธันวาคมจะมีตลาดนัดศิลปะ ส่วน “ตลาดหลวงแพ่ง” ตั้งอยู่บนถนนหลวงแพ่ง ซอยหลวงแพ่ง 5 เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ เปิดทุกวันเสาร์-อาทิตย์ 10.00-16.00 น.